

- 10) Zie voor plattegrond Alg. Rijks Arch., den Haag, Plans van Vestingen H 465 en H 466
 11) Gerlach, Het oorlogvoeren in de toekomst – Mil. Spect. 1858, blz. 208
 12) Alg. Rijks Arch., den Haag, Plans van Vestingen H 467 t/m H 467c en H 468
 13) C.J. Gudde-Brabantia 11 (1962) 104-113 en 159-173

PIJPAARDEN BEELDJES XI: GELDROP, DEN BOSCH

Te Geldrop werd door W. van de Sanden (cf. Brab. Heem 1971, p. 58) een fragment van een tweede pijparden beeldje gevonden; de vindplaats hiervan is coörd. 166.975 x 381.050. Het isabelkleurig fragment, 31 mm hoog, 13 mm breed, is niet afgeschäafd, maar heeft wel een vrij platte achterzijde en is slechts 4 mm dik. De bewaard gebleven bovenste helft stelt een man voor (met snor en sikje?) met lange haren, een naar beide zijden opengeslagen halskraag, terwijl twee handjes, in mouwen gestoken, rusten op zijn gordel. Mogelijk is het een versiering van een bruiloftskoek; zulke versieringen van feestkoeken hebben we reeds in vorige artikelen genoemd.

Van een tweede pijparden beeldje werd alleen de onderste helft gevonden door B. Bakermans, Nieuwendijk 36 A, Geldrop; op de vindplaats, coörd. 165.800 x 380.400 is zowel Romeins als middeleeuws materiaal aangetroffen. Op een slordig en hoekig afgewerkt voetstuk staan twee benen; het fragment is 37 mm hoog, 18 mm breed en 16 mm dik. Ook dit fragment is isabelkleurig, maar wel ouder dan het vorige en mogelijk het onderstuk van een naakt Jezuskindje, bestemd voor een Nieuwjaarskoek. In ieder geval is het in twee helften gebakken; de zijkanten zijn zeer breed afgesneden en plat, maar door een gaatje is te zien, dat het beeldje van binnen hol is.

In het voorjaar van 1973 vond de heer Paul Dirks, Kloosterweide 32 te Helmond, tijdens grondwerkzaamheden op de Westwal te 's-Hertogenbosch te midden van allerlei aardewerkscherven van potten en kruiken ook een vrij gaaf pijparden beeldje.

Het beeldje van witte pijparden, hol en in twee helften gebakken, 96 mm hoog, stelt een Madonna voor. Maria draagt het Kind op haar linkerarm, terwijl zij in haar opgeheven rechterhand een appel vasthoudt. Het bovenste deel van het Kind, het grootste gedeelte van het gezicht van Maria en haar kroon(?) zijn niet meer aanwezig. Maria staat op een wereldbol met een maansikkel, waaronder zich het geprofileerde voetstuk zonder bogenfries bevindt. Onder het zwaargeplooid bovenkleed van Maria is duidelijk zichtbaar een fraai geplooid onderkleed met een vrij hoge ceintuur.

Het beeldje zou kunnen behoren tot de groep van het Centraal Museum te Utrecht nr 3456-3464 (met maansikkel en geprofileerd voetstuk). Overigens vertoont dit beeldje uit 's-Hertogenbosch zo grote overeenkomst in voetstuk, maansikkel, bovenkleed en onderkleed, appel enz. met een beeldje uit Siegburg (Volkskunst im Rheinland, Katalog Ausstellung im Rheinischen Freilichtmuseum Kommern 1968-1969, nr 715 met afb.), dat eerder aan een herkomst uit dat gebied moet worden gedacht. De datering is rond 1500 te zoeken.

W.H.Th. KNIPPENBERG